

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SESBİLGİSEL FARKINDALIKLARINA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

A STUDY ON PHONOLOGICAL AWARENESS OF PRE-SERVICE TEACHERS

Mehmet Cem Girgin*

ÖZET: Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşlerinin üniversitelerine, sınıflarına ve cinsiyetlerine göre bir farklılık oluşturup oluşturmadığını, öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri ile genel not ortalamaları ve yaşları arasında bir ilişkinin olup olmadığını incelemektir. Araştırmacı tarafından 18 maddelik bir anket geliştirilmiş ve veriler toplam 549 öğretmen adayından toplanmıştır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin üniversiteleri, sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Anlamlılık düzeyleri sırasıyla $p=.001$, $p=.037$ ve $p=.000$ olarak bulunmuştur. Ayrıca, kızların sesbilgisel farkındalık düzeyleri erkeklerinkinden daha yüksek olarak bulunmuştur. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri ve genel not ortalamaları arasında düşük bir ilişki ($r=0,14$; $p<.05$) bulunmuşken, öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri ile yaşları arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar sözcükler: Sesbilgisel farkındalık, İşitme engelliler, Öğretmen adayları

ABSTRACT: The purpose of this study; it is investigated whether teacher candidates' views regarding the phonological awareness (PA) differ according to their universities, class-grades and gender, whether there is a correlation between teacher candidates' views and average mean scores of academic achievement, ages. As a result, it was investigated whether teacher candidates' views regarding PA differ according to their universities, class-grades and gender. Significance levels were determined as respectively $p=.001$, $p=.037$ and $p=.000$. Besides, female PA's score was higher than male PA's score. There was a low correlation between the views of teacher candidates regarding PA and average mean scores of academic achievement ($r=0,14$; $p<.05$). But however there was not a correlation between the views of teacher candidates regarding PA and ages.

Keywords: Phonological awareness, Hearing impaired program, Pre-service teacher

1. GİRİŞ

“Konuşuyoruz çünkü duyuyoruz ve duyduğumuz kadar konuşuyoruz” (Flexer, 1999, s.6). Bebekler dünyada konuşulan tüm dillerin konuşma seslerini sesletebilme yetisiyle doğarlar. Bir iki ay gibi kısa bir süre içinde duyma yetenekleri ve dinleme becerileri sayesinde, çevrelerinde duydukları adadillerinin sesçil özelliklerine göre sesletimlerini daraltırlar ve günlük yaşamları ile ilgili basit ses öbeklerini anlamlandırabilirler (Jusczyk, 1999). Günlük yaşamlarında çevrelerinde tekrar tekrar duydukları adadillerine ait akustik uyanların desteği ile çocukların dil edinimleri gelişir ve 3. yaş civarında adadillerini oldukça etkin biçimde kullanabilirler. İşitme düzeneğinde oluşan engellemeler sonucu ortaya çıkan işitme yetersizlikleri bulunan çocuklar, adadillerinin akustik bilgilerini eksik algılamaları sonucu adadillerinin ediniminde zorlanacaklardır. Anlaşılacağı üzere konuşma, tamamen dinleme becerilerinin ve beyinin işitsel bölümünün gelişimi ile bağlantılıdır. İster işiten ister işitme yetersizliği olan çocuk olsun dinleme becerisinin edinim sürecinde ilk üç yıl çok büyük önem taşımaktadır (Chermak ve Musiek, 1997).

İşitme yetersizliği işitme yolunda (kulak kepçesinden başlayıp beynimizin işitme merkezine kadar) oluşan herhangi bir sebepten oluşan bir engelleme sonucu çevre ve konuşmalardan kaynaklanan akustik sinyallerin ya eksik ya da tam algılanamaması sonucu ortaya çıkan bir engeldir. İşitme yetersizliği türüne, ortaya çıkış yaşın, işitmezlik derecesine ve sağaltım yaklaşımlarına bağlantılı olarak değişik düzeylerde iletişim sorunlarına neden olabilmektedir. Bu sorunlar doğru ve erken sağaltım ve eğitim yaklaşımları ile desteklenmediği takdirde işitme yetersizliği olan bireylerin okuryazarlık, akademik ve sosyal gelişimindeki yetersizlikler sonucu gerek güncel gerekse iş yaşantılarında büyük sorunlar ile karşılaşabileceklerdir.

* Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, e-posta: cgirgin@anadolu.edu.tr

Dil öncesi edinilen işitme yetersizlikleri çocukların anadillerini edinmelerinin yanı sıra okuryazarlıklarını da olumsuz yönde etkileyecektir. Çoğunlukla okuryazarlığın daha çok görsel becerilere dayandığı düşünülmektedir. Sanılanın aksine okuryazarlık becerilerinin öğrenilmesi, konuşma becerilerinin ediniminde önemli rolü olan merkezi işitme sinir sistemi ile gerçekleşmektedir (Flexer ve Richard, 1993). Bir başka deyişle okuryazarlığın temelini oluşturan sesbilgisel farkındalığın gelişiminde işitme ve dinleme önemli rol oynamaktadır.

Günümüz bilgi çağında ister konuşarak, isterse işaret dili ile iletişim kuran işitme yetersizliği olan bireylerin de, iştenler kadar etkin okuryazarlık becerilerine sahip olması gerekir ki üst seviyede sosyal ve kültürel yaşantıya sahip olabilsinler. Okuryazarlığın eğitiminin temel amacı yazılı formlarda belirtilen düşüncelerin ve bilgilerin kavranıp yorumlanabilmesi ve düşüncelerin ve bilginin anlaşılabilir bir görsel formda belirtilebilmesidir. Çocukların yazılı bir metni anlayabilmeleri ya da bir metin yazabilmeleri için çeşitli bilgilere ve becerilere sahip olması gerektirmektedir. Bu becerilerin temelini, konuşma ile onun görsel formu olan yazının aralarındaki karmaşık işlemlerin çocuklar tarafından çözümlenmesi oluşturmaktadır (Libarman, 1973). Okuryazarlığın temeli yazılı metnin içindeki sözcükleri tanımlamanın yanı sıra, yazarın ve okuyucuların üzerinde anlaşmış oldukları görsel sembollerini çözümlenip kullanabilmesini gerektirmektedir (Gillon, 2004).

Çocuklarda okuryazarlığı geliştirmenin en öncül koşullarından birisi sesbilgisel farkındalığı geliştirmektir. Sesbilgisel farkındalık kullanılan dilin seslerine karşı çocukların gösterdiği duyarlılık derecesidir. Alfabetik dillerin hepsinde okuryazarlık becerileri ile sesbilgisel farkındalık arasında önemli bir ilişkinin varlığından bahsedilmektedir. İyi derecede sesbilgisel farkındalığı olan çocuklar, anlamlarından bağımsız olarak kelimelerdeki sesleri fark edebilir ve düzenleyebilirler. Sesbilgisel farkındalığın eğitiminin verilmesinin okuma yeteneğini olumlu yönde geliştirdiğine dair bilgiler vardır (Alghazo ve Al-Hilawani, 2010) Ayrıca bu eğitimin sadece normal gelişen çocuklarda değil fakat özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarda da okuma yeterliğini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Dolayısıyla çocukları eğitecek olan öğretmenlerin sesbilgisel farkındalık düzeyleri ve konuyu öğretim becerileri doğrudan çocukların okumasını da etkileyecektir. Alanyazında öğretmenlerin bu bilgi ve farkındalıklarının okuma becerilerinin kazandırılmasındaki rolü vurgulanmaktadır. Ancak İşitme Engellilerin Eğitimi gibi bir alanda öğretmenlerin sesbilgisel farkındalığının yeterli olmasının önemi araştırmalarda yeteri kadar vurgulanmamıştır. Bir grup öğretmenin sesbilgisel farkındalığı karşılaştırdığında dil ve konuşma terapistliği öğretmenlerinin diğer öğretmen gruplarından daha üstün bir performans sergilediği, ancak yine de yeterli düzeyi tutturamadığı belirtilmiştir. Ayrıca aynı çalışmada okuma ve özel eğitim öğretmenlerinin de diğer öğretmenlerden farklı bir performans göstermediği ortaya konulmuştur (National Institute of Child Health and Human Development, 2000).

Öğretmen adaylarının, özellikle işitme engelli öğrencilerin öğretmenliğini gerçekleştirecek adayların, ses bilgisel farkındalığının çok önemli olduğunu vurgulayan tüm bu çalışmalar doğrultusunda, bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri
 - a. Üniversitelerine
 - b. Sınıflarına
 - c. Cinsiyetlerine göre bir farklılık var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşleri ile
 - a. Genel not ortalamaları ve
 - b. Yaşları arasında bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

İşitme engelliler eğitimi bölümü öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalığına ilişkin genel durumlarının değerlendirilmeye çalışıldığı bu araştırmada tekil ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır (Karasar, 1998). Tekil tarama modeli olayların nedenleri üzerinde durmaz ancak onları, içinde buldukları koşullar, özellikler ve aralarındaki ilişki açısından inceler. Öğretmen adaylarının

sesbilgisel farkındalığa ilişkin görüşlerinin dağılım durumları öncelikle tekil tarama modelinden yararlanılarak ortaya konulmuştur. Böylelikle öğretmen adaylarının ses bilgisel özelliklerinin genel bir profili çıkartılmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise, öğretmen adaylarının ses bilgisel farkındalığına ilişkin görüşlerinin üniversitelerine, sınıflarına, cinsiyetlerine, genel not ortalamalarına ve yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ilişki tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Evreni

Araştırmanın katılımcılarını 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Türkiye genelindeki İşitme Engelliler Eğitimi Bölümü'ndeki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma evreni, Türkiye'de işitme engelliler öğretmeni yetiştiren; Anadolu Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversite'sinde (KTÜ) öğrenimine devam eden öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma evreni Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Üniversite ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları

Sınıf	Üniversite			Toplam
	ANADOLU	19MAYIS	KTÜ	
1.	62	66	32	160 (% 29.7)
2.	43	54	16	113 (% 21.0)
3.	71	23	40	134 (% 24.9)
4.	61	48	22	131 (% 24.3)
Toplam	237 (% 44.1)	191(% 35.5)	110 (% 20.4)	538 (% 100)

Katılımcılara gönderilen 680 anket formundan 548'i yanıtlanmış olarak geri dönmüştür. Buna göre araştırmanın geri dönüş oranı % 81'dir. Ulaşılan 548 bireyden 10 bireyin uç bireyler olduğu tespit edilmiş ve çalışmadan çıkarılmıştır. Kalan 538 öğrenciden 428'i (% 80) kız ve 109'u (%20) erkeklerden oluşmakta 1 birey ise cinsiyetini belirtmemiştir Tablo 1'de görüldüğü gibi. Katılımcıların üniversitelere göre dağılımı; Anadolu Üniversitesi 237 (% 44), Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi 191 (%36) ve Karadeniz Teknik Üniversitesi 110 (% 20) şeklindedir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre dağılımları ise; 1. sınıftan 160 (% 30), 2. sınıftan 113 (% 21), 3. sınıftan 134 (% 25) ve 4. sınıftan 131 (% 24) öğretmen adayı şeklindedir. Öğretmen adaylarının yaş aralığının 18-33 arasında değiştiği gözlenmektedir. Öğretmen adaylarının önemli bir bölümünün 20 ve 21 yaşlarında olduğu gözlenmiş ve örneklemin yaş ortalaması 21,14 olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının not ortalamalarının verilerin toplandığı dönemdeki ortalama değeri ise 2.75 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında hazırlanan anket için iki aşamalı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı öncelikle alanyazındaki sesbilgisel farkındalık kaynaklarını inceleyerek bir madde havuzu oluşturmuştur. İkinci aşamada hazırlanan bu madde havuzu altı uzmandan oluşan bir panelle tartışılarak anket formu haline getirilmiştir.

Paneli oluşturan uzmanların özellikleri şöyledir. İki uzman 30 yıldır işitme engelliler öğretmenliği bölümünde çalışan öğretim üyeleridir. İki uzman eğitim teknolojisi alanında doktoralı, biri 10, diğeri 30 yıllık öğretmenlik deneyimi bulunan öğretim üyeleridir. Diğer 2 uzman ise yabancı diller bölümü öğretim üyesi olup, 20'şer yıllık alan deneyimlidirler. Paneli oluşturan uzmanların ortak noktaları ise hepsinin lisans derecesinin dilbilim alanında olmasıdır.

Uzman panelinin görüşleri doğrultusunda hazırlanan sesbilgisel farkındalık anketi 18 maddeden oluşmaktadır. Hazırlanan bu 18 madde sesbilgisel farkındalığa ilişkin uygulamaları kapsamaktadır. Ankette bu maddelerin önem derecelerinin işaretlenmesi istenmektedir. 4'lü Likert ile istenen yanıtlar çok önemli, önemli, önemli değil, hiç önemli değil seçeneklerinden birini işaretlemeyi gerektirmektedir. Anket ile birlikte demografik değişkenler olarak üniversite, sınıf, cinsiyet, genel not ortalaması ve yaş bilgileri de toplanmıştır. Anketin dil geçerliliği ve uygulama kolaylığını sınamak

amacıyla 15 öğrenci ile bir pilot uygulama yapılmamıştır. Pilot uygulamanın sonuçları değerlendirilmiş ve herhangi bir değişikliğe gereksinim duyulmadığı belirlenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Hazırlanan veri toplama aracı Anadolu üniversitesinde araştırmacının kendisi tarafından diğer üniversitelerde ise ilgili bölümlerdeki öğretim üyeleri aracılığıyla toplanmıştır. Öğrencilerden uygulamaya katılmakta gönüllülük aranmıştır. Veriler SPSS programına girildikten sonra her ne kadar kayıp veriler çok fazla sayıda olmasa da var olan kayıp veriler bireyin ölçme aracından aldığı ortalama değer ile doldurulmuştur. Kayıp veriler tamamlandıktan sonra düşünülen uç bireyler incelenmiştir. Uç bireyler Boxplot grafiği ve Z skorları incelenerek örnekleme bulunan 548 bireyden 10'u silinmiş ve örnekleme 538 birey üzerinden analizler yapılmıştır.

Verilerin analizinde parametrik mi parametrik olmayan analiz tekniklerinin kullanılacağını belirlemek için katılımcıların dağılımı incelenmiş dağılım normal olması nedeniyle verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Bu bağlamda, sesbilgisel farkındalığın cinsiyete göre bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar *t*-testi ile, üniversite ve sınıf düzeylerine göre bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar için tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Ayrıca sesbilgisel farkındalık ile öğrencilerin yaşları ve genel not ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson korelasyon testi yapılmıştır.

3. BULGULAR

Hangi analiz tekniklerinin kullanılacağına karar verebilmek için örnekleme her bir grup için ayrı ayrı dağılım incelenmiştir. Gruplar arasındaki karşılaştırmaların yapılması aşamasında parametrik testlerin kullanılabilmesi için her grubun normal dağılımı varsayımı incelenmiştir. Bireylerin ölçme aracından aldığı toplam puanlar üzerinden örneklemin dağılımı histogram, Kolmogorov Smirnov testi ve basıklık-çarpıklık analizleri ile incelenmiştir.

Öncelikle 538 bireyin dağılımı incelenmiştir. Örneklemin çarpıklık (-.162) ve basıklık (-.383) değerlerinin ± 1 değerleri arasında olduğu görülmüştür. Yapılan Kolmogorov Smirnov testi ile *p* değeri .14 ($p > .05$) olarak bulunmuştur. Gerek histogram ve çarpıklık-basıklık değerleri gerekse Kolmogorov Smirnov anlamlılık düzeyinin $p > .05$ olması nedeniyle dağılımın normal olduğuna karar verilmiştir. Bireylerin ölçme aracından aldıkları toplam puanın dağılımı incelendikten sonra üniversite, sınıf ve cinsiyet değişkenlerinin toplam puan ile yapılan karşılaştırmalar için de dağılımları Q-Q grafiği, basıklık-çarpıklık ve Kolmogorov Smirnov analizleri ile incelenmiş tüm grupların normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin sesbilgisel farkındalık puanları ile cinsiyet, üniversite ve sınıf değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Sesbilgisel farkındalık puanları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılırken dağılımın normal olması nedeniyle parametrik testlerden bağımsız gruplar için *t*-testi, üniversite ve sınıf değişkeni bağlamında karşılaştırılırken ise bağımsız gruplar için tek faktörlü ANOVA testi kullanılmıştır.

3.1. Öğretmen Adaylarının Sesbilgisel Farkındalığa İlişkin Görüşleri Nasıl Bir Dağılım Göstermektedir?

Örnekleme bireylerden ölçme aracından alınan en düşük puan 41 iken en yüksek puan 70'tir. Bu ölçme aracından alınabilecek en yüksek puan ise 72'dir. Ölçme aracındaki her maddeye ve toplam madde puanına ilişkin ortalama, standart sapma ve basıklık-çarpıklık değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü üzere, maddelerin ortalamaları incelendiğinde en düşük ortalamaya sahip olan 9. madde ($\bar{X}=2.4841$), ve en yüksek ortalamaya sahip madde ise 16. madde ($\bar{X}=3.7052$) dir. Ayrıca, maddelerin basıklık-çarpıklık değerlerinin normallik sınırları içerisinde olduğu görülmektedir. Bu durum maddelerin dağılımının normal olduğuna ilişkin bir gösterge sayılabilir.

Tablo 2. Anket Maddelerine İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları

	\bar{X}	ss.	Çarpıklık	Basıklık
M1	3.3234	.67466	-.752	.490
M2	3.0523	.81251	-.559	-.212
M3	3.5666	.57987	-1.074	.785
M4	3.3503	.69885	-.770	.023
M5	3.1007	.71376	-.335	-.399
M6	3.4007	.67137	-.754	-.224
M7	3.1570	.75799	-.426	-.675
M8	3.0355	.80066	-.416	-.489
M9	2.4841	.82160	.123	-.514
M10	2.9493	.76043	-.275	-.406
M11	3.0224	.73404	-.263	-.485
M12	2.8820	.73707	-.064	-.611
M13	2.9478	.75447	-.254	-.422
M14	3.3352	.64017	-.565	-.015
M15	2.6946	.85945	-.094	-.691
M16	3.7052	.48031	-1.204	.170
M17	3.4097	.69361	-.987	.614
M18	3.0485	.75224	-.556	.172
Toplam	56.4647	5.61547	-.162	-.383

3.2. Sesbilgisel Farkındalığa İlişkin Görüşler Üniversitelerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Sesbilgisel farkındalık ile üniversiteleri arasında bir farklılığın olup olmadığı tek faktörlü ANOVA testi ile incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarından önce varyansların türdeşliği Levene Testi ile hesaplanmış ve .428 değeri ($p > .05$) bulunmuştur. Bu değer $p > .05$ olması nedeniyle varyansların türdeş olduğu görülmüştür. Yalpan ANOVA testi sonuçları Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3. Sesbilgisel Farkındalığa Göre Üniversiteler Arası Tek Faktörlü ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p.
Gruplar arası	454.767	2	227.383	7.382	.001
Gruplar içi	16478.735	535	30.801		
Toplam	16933.501	537			

Tablo 3’de incelendiğinde bağımsız gruplar için tek faktörlü ANOVA testi sonucunda Anadolu Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitelerinin sesbilgisel farkındalık puanları yönünden .001 düzeyinde ($p < .05$) anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Farklılığın hangi üniversiteden kaynaklandığının belirlenmesi için Post-Hoc testlerinden Scheffe testi yapılmıştır.

Scheffe ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırmaların özeti Tablo 4’te verilmiştir. Görüldüğü üzere KTÜ hem Anadolu hem de Ondokuz Mayıs Üniversite’lerinden $p < .05$ düzeyinde anlamlı farklılık göstermektedir. Tablo 4’te ortalama farkları incelendiğinde KTÜ’nün sesbilgisel farkındalık puan ortalamalarının diğer üniversitelerden büyük olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Sesbilgisel farkındalık ve üniversiteler arasında Post-Hoc Scheffe Testi sonuçları

Üniversite	Üniversite	Ortalama farkı	Standart hata	p
Anadolu	Ondokuz Mayıs	-.22255	.53965	.918
	KTU	-2.36579*	.64029	.001
Ondokuz Mayıs	Anadolu	.22255	.53965	.918
	KTU	-2.14324*	.66429	.006
KTU	Anadolu	2.36579*	.64029	.001
	Ondokuz Mayıs	2.14324*	.66429	.006

3.3. Sesbilgisel Farkındalığa İlişkin Görüşler Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Sesbilgisel farkındalık ile sınıf düzeyleri arasında bir farklılığın olup olmadığı tek faktörlü ANOVA ile incelenmiştir. ANOVA değerleri incelenmeden önce varyansların türdeşliğine Levene Testi ile bakılmış ve değerinin .620 ($p > .05$) olması nedeniyle varyansların türdeş olduğuna karar verilmiştir. Yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5. Sesbilgisel Farkındalığın Sınıf Düzeylerine Göre İrdelendiği Tek Faktörlü ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	266.927	3	88.976	2.851	.037
Gruplar içi	16666.574	534	31.211		
Toplam	16933.501	537			

Tablo 5’de görüldüğü üzere ANOVA testinde 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin sesbilgisel farkındalık puanları yönünden .037 düzeyinde ($p < .05$) anlamlı farklılık göstermesi ile birlikte bu değer .05’e çok yakın olması nedeniyle farklılığın az olduğu anlaşılmıştır. Farklılığın hangi sınıf yada sınıflardan kaynaklandığı belirlenmesi için Post-Hoc testlerinden Scheffe testi yapılmıştır. Scheffe testinin güçlü ve hassas bir analiz tekniği olması nedeniyle var olan düşük değerdeki farklılığın kaynağına bu bağlamda ulaşılammıştır. Bu bulgularla, sınıf düzeyleri arasında sesbilgisel farkındalık açısından çok düşük bir değerde farklılık olduğu ancak farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunun belirlenemediği şeklinde ifade edilebilir.

3.4. Sesbilgisel Farkındalığa İlişkin Görüşler Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Cinsiyeti oluşturan kız ve erkek grupları arasında varyansların türdeşliği Levene Testi ile incelenmiş ve .303 ($p > .05$) değeri bulunmuştur. Bu değer ile varyansların türdeş olduğuna karar verilmiştir.

Tablo 6. Sesbilgisel Farkındalık ve Cinsiyet Arasında Bağımsız Gruplar t-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Kız	428	57.0997	5.39424	5.396	535	.000
Erkek	109	53.9299	5.78570			

Sesbilgisel farkındalık ve cinsiyet arasında yapılan bağımsız gruplar t-testi analiz sonuçlarına göre Tablo 6’de görüldüğü üzere $p = .000$ değerinde ($p < .05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo

6'da görüldüğü üzere kızların sesbilgisel farkındalık puanları ortalaması 57.1 ve erkeklerin sesbilgisel farkındalık puanları ortalaması 53.9 olması nedeniyle kızların erkeklere göre sesbilgisel farkındalıklarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

3.5. Sesbilgisel Farkındalık İle Yaş Ve Genel Not Ortalamaları Arasında Bir İlişki Var mıdır?

Sesbilgisel farkındalık ile yaş arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiş ve r Pearson korelasyon katsayısının çok küçük bir değerinde ($r=0,09$; $p>.05$) olduğu görülmüştür. Bu değer alanyazında kabul edilebilir değeri $r=0,3$ ve üstü değerlerdir (Büyüköztürk, 2010). Bu nedenle sesbilgisel farkındalık ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı söylenebilir. Sesbilgisel farkındalık ile not ortalaması arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmasına rağmen korelasyon katsayısı çok düşük düzeyde bulunmuştur ($r=0,14$; $p<.05$).

4. SONUÇ

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıklarına ilişkin görüşleri üniversiteleri, sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine göre incelenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıklarına ilişkin görüşleri ile genel not ortalamaları ve yaşları arasındaki ilişki de yine bu çalışma kapsamında araştırılmak istenmiştir. Çalışmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen 18 maddelik anket ile toplanmıştır. Çalışmada örneklem yerine çalışma evreni kullanılmış tüm evrene ulaşılmıştır. Bu bağlamda veriler, Türkiye’de işitme engelliler öğretmeni yetiştiren; Anadolu Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversite’sinde (KTÜ) öğrenimine devam eden 548 öğretmen adayından toplanmıştır.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıkları öğrenim görülen üniversitelere göre incelenmiş ve .001 değerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversiteler arasındaki sesbilgisel farkındalığın hangi üniversitelerden kaynaklandığını belirlemek için Scheffe testi yapılmış ve farkın kaynağı KTÜ olarak belirlenmiştir. Yani KTÜ’nün sesbilgisel farkındalık puanının Anadolu Üniversitesi ve Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nden yüksek olduğu gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıkları sınıf düzeylerine göre incelenmiş ve .037 değerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ancak bu değer .05 anlamlılık düzeyine oldukça yakın olması nedeniyle farkın hangi sınıf düzeylerinden kaynaklandığı belirlenememiştir. Öğretmen adaylarının sesbilgisel farkındalıkları cinsiyetlerine göre incelenmiş ve .000 değerinde anlamlı bir farklılık bulunmuş kızların sesbilgisel farkındalıklarının erkeklerden daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sesbilgisel farkındalık ile yaş arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmazken, sesbilgisel farkındalık ile not ortalamaları arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- Alghazo, E. M. ve Al-Hilawani, Y. A. (2010). Knowledge, skills and practices concerning phonological awareness among early childhood education teachers. *Journal of research in childhood education*, 24(2), 172 – 185.
- Chermak, G., D. ve Musiek, F.E. (1997). *Central auditory processing disorders: New perspectives*. San Diego: CA, Singular.
- Flexer, C. ve Richard, C. (1993). *We can hear and speak*. Washington, DC, Alexander Graham Bell Association for the Deaf.
- Flexer, C. (1999). *Facilitating hearing and listening in young children*. San Diego: CA, Singular.
- Gillon, G. T. (2004). *Phonological awareness from research to practice*. New York: The Guilford Press.
- Jusczyk, P. (1999). How infants begin to extract words from speech. *Trends in Cognitive Sciences*, 3 (9), 323-328.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Liberman, I. Y. (1973). Segmentation of the spoken word and reading acquisition. *Bulletin of the Orton Society*, 23, 67-77.
- National Institute of Child Health and Human Development. (2000). Report of the National Reading Panel. Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction: Reports of the subgroups (NIH Publication No. 00-4754). Washington, DC: U.S. Government Printing Office.

Extended Abstract

This research was carried out in the Spring term of 2011 within the three universities that have Special Education Departments with Teacher education for the Hearing Impaired program. The aim of the research was to investigate the phonological awareness (PA) of teacher candidates within the Teacher education for the Hearing Impaired programs. Phonological awareness deals with the degree of sensitivity that children have toward sounds in the native or target language. Instruction in PA and in phonological skills significantly improves reading and spelling, not only in normally developing children who have no academic problems, but also in poor readers who need special attention. Thus, it is thought that the teachers of the children with hearing impairment should have an awareness of phonological development. A review of literature suggests that literacy development in young children may not be supported (especially among those at risk for developing reading problems) when teachers do not have sufficient knowledge and skills linked to beginning reading instruction which is a further step of phonological awareness. Literature also presents a scarcity of PA instruction in preschool classrooms, as those teachers have not incorporated this instruction into their daily routine teaching practices. It is therefore that this research deals with the phonological awareness and asks the following research questions;

1. What is the distribution views of teacher candidates regarding PA?
2. Do teacher candidates' views regarding PA differ according to their:
 - a. Universities
 - b. Class-grades and
 - c. Gender?
3. Is there a correlation between views of teacher candidates regarding PA and:
 - a. Average mean scores of academic achievement
 - b. Ages?

The research data were collected from teacher candidates from three universities in Turkey. The target population of the study was made up of a total of 538 which included 428 (80%) female and 109 (20%) male. The distribution of the teacher candidates with respect to the class-grades was as follows: 160 (29.7%) were freshmen; 113 (21.0%) were second-grade; 134 (24.9%) were third-grade; and 131 (24.3%) were seniors.

A questionnaire was developed by researcher as a measurement tool which included 18 items. The questionnaire included 4-point Likert-type gradings and was scored with 1 to 4 ranging from "very important" to "never important". The questionnaire was presented to six expert views. Following the changes made in line with expert views, the questionnaire was pilot tested with a group of 10 students.

In data analysis, independent groups *t*-test was used for teacher candidates' views regarding PA differ according to their gender. One-Way ANOVA analysis was used for teacher candidates' views regarding PA differ according to their universities and class-grades. Besides, Pearson correlation analysis was used for investigating correlation between PA and ages and average mean scores of academic achievement.

As a result, it was investigated whether teacher candidates' views regarding PA differ according to their universities, class-grades and gender. Significance levels were determined as respectively $p=.001$, $p=.037$ and $p=.000$. Besides, female PA's score was higher than male PA's score. There was a low correlation between the views of teacher candidates regarding PA and average mean scores of academic achievement ($r=0,14$; $p<.05$). But however there was not a correlation between the views of teacher candidates regarding PA and ages.